

SZKAS OBRONY KRAJOWEJ

Oddział II

110 fju

Ludow

SCISLE-TAJNE

Wilno, dnia 18/XII-1920 r.

6278
an

Do Adjudantury Generalnej Wojska
Nacelnego Belweder-Warszawa

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Przedkłada się raport tygodniowy.

z r. Inceju fju

Oddz. II

KACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L: Dz 6278/2 dnia 24/XII 1920 r.

Wojew. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

180

Od 11-go XII. do 18-go XII. b. r.

Oddział II S.O.K.
SEKCYJA OFENZYWY

L. dz 110

Sytuacja na froncie.

Wojska Rządu Kowieńskiego przekraczają prawie codziennie linię rozejmową, patrolując nasze przedpole w pasie neutralnym, lub udając się tam w celach rekwizycyjnych.

12-go b.m. patrol litewski opuścił GIEDROJCIE w pasie neutralnym. Tegoż dnia ludność na odcinku północnym była zaniepokojona strzelaniną karabinową i działową w rejonie SZYRWINT. Powodem strzelaniny, oraz niepokoju byli częściowo własni ukani, którzy udali się po rekwizycję furazżu do pasu neutralnego i tam się spotkali z podobnym oddziałem litewskim. Następstwem tego zajścia było rozpowszechnianie pogłoski między ludnością o rzekomym wypadzie Litwinów na MEJSZAGOŁE w dn. 14-go b.m.

Dnia 12-go b.m. na odcinku południowym patrol nieprzvjacielski w sile 30-tu ludzi zajął PODWORANCE w pasie neutralnym i podchodził pod GLITY, następnie wycofał się w stronę DOWGIERDZISZKI. W okresie sprawozdawczym Rząd Kowieński wysłał na teren Litwy Srodk. sporo swych agentów, w celach agitacyjnych. Ostatnio przez osoby przybyłe zza frontu, oraz źródeł, rozpowszechnia się wiadomość o mającej nastąpić jakoby ofensywie na Wilno w dn. 21-go b.m.

Po obu stronach linii kolejowej KOSZEDARY - JEWJE, oraz w rejonie MUSNIK zauważono, iż Litwini kopią okopy.

LINJA FRONTU.

Bez zmian.

DYZLOKACJA.

Suwałszczyzna.

Granicę pruską, oraz linię rozejmową z Polską obsadza 1-szy p.

W rezerwie na tym odcinku, w rejonie MARJAMPOL - KALWARJA -10-ty p.p.

Odcinek południowy.

Oddziały partyzanckie z rejonu OLKIENIKI zostały wycofane w głąb kraju, prawdopodobnie jednak między MERECEM a ORANAMI drobne oddziały dotychczas pozostają.

Odcinek - ORANY - JAKAŃCE został obsadzony przez baon 1-go p.p. Sztab pułku - w OLICIE.

Odcinek JAKAŃCE - DOWGIERDZISZKI obsadza 6-ty p.p. Sztab pułku w WYSOKIM DWORZE.

3-ci p.p. od DOWGIERDZISZEK do BIAŁOZORYSZEK /nad Wilją/. Wzdłuż Wilji na tym odcinku - szwadron kawalerji. W rezerwie na tym odcinku - 9-ty p.p. w rejonie ZOSLE. Sztab pułku w ZOSLACH.

3,6 i 9-ty p.p. pod względem organizacyjnym należą do 3-ej dyw. piech. - Sztab dwizji w KOSZEDARACH.

Odcinek północny.

Odcinek ORDZISZKI /nad Wilją/ do UZUZELE zajmuje 4-ty p.p. Na linii jeden baon, pozostałe w rezerwie w rejonie MUSNIK. Sztab pułku w POSZYRWINCIE /4 1/2 klm. na północo-zachód od Musnik/.

7-my p.p. zajmuje odcinek od UZUZELE - rejon na północ od SZYRWINT do wsi KIEMELE. Sztab pułku, oraz 1-szy i 2-gi baony - w WIŁKOMIERZU.

Rejon GIEDROJC zajmuje 2-gi p.p. Sztab pułku ostatnio był w KOMAROWSZCZYZNIE / na północo-zachód od Giedrojć/.

5-ty p.p. zajmuje dawny odcinek 9-go p.p. Sztab pułku, oraz 3-ci baon w UCIANACH. 1-szy baon w MALATACH. 2-gi baon w KUKUCISZKACH.

W rezerwie na tym odcinku - 8-my p.p. w rejonie TOWIANY, na północ od WIŁKOMIERZA. Sztab pułku w WIŁKOMIERZU.

ZMIANY DYZLOKACJI.

1-szy p.p. odszedł z rejonu WYSOKIEGO DWORU do OLITY.

9-ty p.p. z odcinka północnego do rejonu ZOSLE.

Są niesprawdzone wiadomości, iż 2-gi p.p. z rejonu na północ od GIEDROJĆ odszedł do JANOWA do rezerwy.

Do rejonu POZELWY przybyli kwatermistrze, wyszukując miejsce dla rozlokowania oddziału kawalerji w sile 200-tu koni.

Prawdopodobnie dwa szwadrony 1-go p. Huzarów, wycofane natychmiast po zawieszeniu broni w głąb kraju, powrócą bliżej linii frontu.

WEWNATRZ KRAJU.

W KOWNIE - 11-ty p.p., 1-szy p. ochotniczy, baon białoruski, baon elektro-techniczny, szkoła oficerska, szkoła podoficerska artyleryjska i na ZIELONEJ GÓRZE - pułk Huzarów /kadra/ i dwa szwadrony.

W CZERWONYM DWORZE - konne oddziały "Żelaznego Wilka".

W RADZIWIŁISZKACH - baon kolejowy.

LICZEBNOŚĆ.

Bez zasadniczych zmian, podług załączonego "ORDRE DE BATAILLE".

ODDZIAŁY PARTYZANCKIE.

Oddziały partyzanckie z południowego odcinka, przeważnie zostały wycofane z linii w głąb kraju i mają być wcielone do pułków regularnych, prawdopodobnie do 4-ej formującej się dywizji. W oddziałach tych jest sporo Żydów, natomiast zaniechano tworzenia baonu żydowskiego, formowanego przez doktora Sołowiejczyka, gdyż Żydzi obawiali się iż w ten sposób mogliby zaszkodzić sprawie swojej w Polsce.

ZAOPATRZENIE ARMJI.

Stan zaprowiantowania dobry, natomiast odczuwa się wielki brak umundurowania. Cwiczenie w formujących się pułkach, oraz komp. zapasowych, odbywają się w koszarach, ponieważ żołnierze są prawie bosi i obdarci. Nieco lepiej się przedstawia sytuacja w oddziałach frontowych.

By zapobiedz temuż rząd 1-go listopada wydał rozkaz o oddaniu władzom wszvstkich należności ekwipunku wojskowego do dnia 14-go grudnia, za opłatą. Po upływie tego terminu, znalezione u prywatnych osób wojskowe umundurowanie będzie odbierane, a właściciele pociągami do

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

- 4 -

odpowiedzialności. Rząd całą swą uwagę skupił na organizację armji, w społeczeństwie i prasie rozwinięta agitacja na szeroką skalę. Zbierają w miastach, oraz na prowincji pieniądze, płótno i skórę. Zbiórka ciepłej bielizny i apele do społeczeństwa litewskiego nie dały jednak pożądanego wyniku.

STAN MORALNY ARMJI.

Dezercja przebiera duże rozmiary. Uciekają przeważnie z oddziałów zapasowych, oraz wogóle rekruci ostatnich poborów. By zapobiedz temu, władze obdarzyły organizację „strzelca” szerokimi pełnomocnictwami, by w ten sposób powstrzymać ten niepożądany objaw. Za dezercję wyznaczono surowe kary.

WYWIAD LITEWSKI.

Akcja szpiegowska Lit. Kow.
na terenie Lit.
Srodk.

Akcja szpiegowska na terenie Litwy Srodkowej dzieli się na dwa główne działy.

1/ Organizacja Strzelca Litewskiego /poprzednio wydana w formie meldunku/.

2/ Wywiad Nacz. Dow. W.L.K. przez poszczególne Ekspozytury.

Wywiad Nacz. Dow.
W.L.K.

Naczelne Dow. W.L.K. utrzymuje stały kontakt z tut. organizacją strzelca przez swoich funkcjonariuszy, przerzucanych przez front. Należy zaznaczyć nadzwyczajną przewrotność II Oddziału Nacz. Dow. L.K., który dopuszcza się podrabiania dokumentów dyplomatycznych państw z nami sprzymierzonych, oraz umieszcza swoich ludzi między członkami Misji Ligi Narodów. Ostatnio jako kurjer dyplomatyczny angielski niejaki Szmidt Szef Punktu Wyw. Przyfr., który przybył do Wilna w składzie Misji Ligi Narodów. Organizacją szpiegowską zakonspirowali Litwini między organizacjami filantropijnymi, społecznymi, a często religijnymi.

Głównymi propagatorami idei Litwy Kowieńskiej w bardzo częstych wypadkach okazali się księża, zapominając o apolitycznym stanowisku Kościoła, prowadzili i prowadzą z ambon kościelnych agitację, podburzając, agitację za wstępowaniem do Strzelca Litewskiego /sprawa księży w Olkienikach i Malatach/.

Litewskie organizacje znalazły swoją siedzibę w kooperatywach i stowarzyszeniach robotniczych, ale najwięcej karygodnym i nieodpowiadającym przepisom konferencji pokojowej w Haadze, jest fakt używania do szpiegowstwa i prowokacji młodzieży zakładów średnich, gdzie były wypadki używania nawet kobiet w wieku od lat 16-tu. /Sprawa udzielania pomocy zbiegcom z Obozu Jeńców i funkcjonariuszom wywiadu litewskiego./ Jako wywiadowcy /fakt dowiedziony przez Sąd Polowy/ byli wysyłani uczniowie v-ej kl. Tut.Gimn.Lit.

Należy zaznaczyć, że nie zaszedł tu wypadek obalajączenia poszczególnej jednostki, lecz ludzie, którym powierzona była opieka moralna i wychowanie młodzieży, sami nakłaniali ją do tej pracy, przezco z instytucji takich jak gimnazjum, oraz ochronka dla dziewcząt, potworzyły się szpiegowskie gniazda litewskie. Winni temu w głównej mierze są: kierowniczka Internatu Litewskiego w Wilnie /zeznanie aresztowanych, oraz matka ze sprawy litewskiej w Sądzie Polowym/, która przez czas dłuższy prowadzi i prowadziła między wychowankami swego Internatu, celową agitację, Dyr.Tut.Lit.Gimn., który sam wydawał zbiegłym jeńcom litewskim uczniowskie legitymacje. /Akt oskarżenia znajduje się w Sądzie Polowym/.

MISJE KOALICYJNE W KOWNIE.

Amerykańska instytucja Czerwonego Krzyża, wśród przedstawicieli swych posiada żydów, uprawiających interesy handlowe; popiera żydów i ma pod płaszczykiem humanitarności tylko handel na względzie.

Polityczne stanowisko wyczekujące; Angielska Misja Wojskowa /właściwie polityczna/ usposobiona do Litwy jak najprzychylniej, wchodząc z rządem w ściśle stosunki handlowe i pozwalając Litwinom zawierać z Niemcami interesy handlowe na mniejszą skalę, lecz jednocześnie pilnując by monopol na handel litewski mieli w swych rękach tylko Anglicy.

W ostatnim czasie daje się zauważyć pewne oziębienie, a to z racji nie dotrzymania umowy handlowej na len i skooptowania przez nich drugiego kontrahenta w osobie Niemiec.

Francuska Misja Wojskowa usposobiona do rządu obecnego nieprzychylnie,

- 6 -

to też i nie posiada tam żadnego wpływu. Misja polityczno-wojskowa bolszewicka z Akselrodem na czele, około 80-ciu członków /połowa żydów/ czuje się w Kownie jak u siebie w domu. Rozporządza olbrzymimi środkami i rzuca garściami pieniądze.

Nieoficjalnie prowadzi agitację bolszewicką, popierając materialnie komunistyczny i robotniczy klub, z członkami którego stale jest w kontakcie. Oficjalnie bywa na zebraniach tego klubu i Akselrod często przemawia. Bywa na poufnych posiedzeniach członków rządu, z którymi prowadzi ciągłe konszachty.

Głośno mówi się w Kownie o zamierzonej konwencji militarnej litewsko-bolszewickiej, skierowanej przeciw Polsce. Radjo stacja w Kownie jest stale na usługi Akselroda. Kurjerzy bolszewicy są stale wysyłani przez Rygę do Moskwy i przez Prusy Wschodnie do Berlina.

Naogół Kowno jest cichym etapem na drodze porzucenia bolszewicko-niemieckiego. Prawdopodobnie ponowne nawiązanie stosunków handlowych Anglii z bolszewją odbyło się przez pierwotne porozumienie Akselroda z angielskimi żydami, przez Misję Wojskową Angielską w Kownie.

AGITACJA RZADU KOWIENSKIEGO.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Całość opiera się na głoszeniu hasła demokratycznych, wprowadzaniu w czyn reformy rolnej, kokietowaniu klasy najbiedniejszej, wyzyskując na jej korzyść klasę zamożniejszą, oraz przede wszystkim na prześladowaniu Polaków. Głównym oporem rządu są nauczyciele ludowi, księża i w miastach żydzi. Na agitację traci się znaczne sumy, wydaje się mnóstwo broszur, przeważnie treści anty-polskiej, z nawoływaniem do odbierania majątków i bicia Polaków bez względu na stan, uważając ich wszystkich za wrogów wewnętrznych. W broszurach wyzyskuje się zwykle skabą stronę Polski, jej zaludnienie, upadek waluty, niezgodę z sąsiadami. Agitacja ta grając na najniższych instynktach mało kulturalnych mas, osiąga swój skutek. Szpiegowstwo i donosicielstwo rozpowszechnione są jeszcze bardziej, niż za czasów rosyjskich,

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

w każdej bowiem instytucji rządowej jest kilka urzędników, konfidentów kontr wywiadu, uczniowie zaś szkół średnich we wszystkim im pomagają. Łączność z Wilnem mają dobrą, są dość dokładnie poinformowani o wszystkim co się u nas dzieje. Możliwie iż tendencyjnie liczebność wojsk naszych w pewnych razach przeceniają.

STAN EKONOMICZNY.

Tegoroczne urodzaje dopisały, to też żywności wystarczy najzupełniej, pozostaje nawet nadmiar, ostatnimi jednak czasy w związku prawdopodobnie z znacznym wywozem do Prus, ceny znacznie urosły.

Naogół daje się odczuwać brak pracy, zwłaszcza w miastach, biorąc zaś pod uwagę znaczne podatki na wsi, wywołuje to wszystko razem niezadowolenie wśród ludności. Ceny na produkty żywnościowe są o 10 % tańsze niż w Polsce, /po zamianie marki niemieckiej na polską/, prócz towarów importowanych, znacznie droższych niż u nas. Przemysł - w zastrębie. Koleje funkcjonują dobrze, nie odczuwa się braku w taborze kolejowym.

W warsztatach kolejowych brak środków technicznych. Stan dróg bitych opłakany, z tych powodów komunikacja kołowa jest utrudniona. Naogół Litwa Kowieńska bez poparcia środkami technicznymi przez obcych, długo stanu wojennego nie wytrzyma, zwłaszcza gdyby pomoc ze strony niemieckiej udzielana, była przerywana.

Ł O T Y S Z E.

Sytuacja bez zasadniczych zmian. W rejonie BALBINOWA pozostaje grupa Łotewska w sile do 5-ciu tysięcy ludzi, Niemców nadbałtyckich w składzie: 13-go p.p. 2-ch szwadronów jazdy i dyonu kawalerji.

Dowództwo Łotewskie zamierzało jakoby ten oddział wrogo usposobiony względem Łotyszów wcielić do innych pułków, jednak zamiar ten nie doszedł do skutku. We wsi WOJTELEWO / na północno-wschód od Drui / stoi Łotewska bateria na pozycji. Ostatnio krążyły w Rydze pogłoski, o zawartej jakoby umowie między Ententą a Gen. Zeligowskim, na podstawie której ten ostatni ma zająć Dynaburg i Inflanty Polskie /Letgalja/.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES

B O L S Z E W I C Y .

Ciągłe pogłoski o przegrupowaniach sił bolszewickich w pobliżu linii rozejmowej polsko-bolszewickiej, przewlekły przebieg rokowań polsko-bolszewickich, w trakcie których ujawnia się niejednokrotnie zła wola reprezentacji bolszewickiej, wrogi stosunek bolszewików do Litwy Środkowej i przyjaźń ich z Lit.Kow. i Prusami, zmuszają nas znowu zwrócić uwagę na dyzlokację sił bolszewickich, gdyż w razie jakiegokolwiek nowego zawikłania, niebezpieczeństwo grożące Polsce, zarazem grozić będzie i Litwie Środkowej.

Przedewszystkiem obchodzi nas dyzlokacja sił bolszewickich, wzdłuż odcinka linii rozejmowej bolszewicko-polskiej, leżącego najbliższej obszar Litwy Środkowej t.j. od rejonu DRYSSY do rejonu SŁUCKA.

Również obchodzi nas działalność polityczna bolszewików w Łotwie, Litwie Kowieńskiej i w Prusach.

R.
Sytuacja militarna.

Po rozbiciu przez wojska polskie, niedobitki północnego skrzydła wojsk sowieckich, zgrupowały się na linii POŁOCK - LEPEL - BORYSOW i MINSEK. Obecnie po przegrupowaniu i uporządkowaniu sytuacja przedstawia się w następujący sposób:

XV-ta armja sowiecka obsadza południową część granicy Łotewskiej i DZWINE do rejonu POŁOCKA.

III-cia armja - rejon: POŁOCK - LEPEL - BIAŁORUCZE.

XVI-ta armja zajmuje odcinek na południe od III-ej, granicząc z IV-tą armją / zapewne w rejonie Mińska/.

Na północ od XV-ej armji ma się znajdować VI-ta i VII-ma armja, w rejonie OSKOWA i na granicy Estońskiej. Większe zgrupowanie sił bolszewickich zauważono w rejonie SMOLENSKA, gdzie się odbywa wyszkolenie nowych oddziałów. Łączna liczebność XV-ej, III-ej i XVI-ej armji może wynosić około 40-tu tysięcy bagn. /przwyjwszy przeciętnie po 3 tysiące bagn na dywizję, a 4-ry do 5-ciu dywizji w armji/.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Zaopatrzenie tych armji w materiały wojskowy jest niezły. Artylerji i kar.masz. jest dość, natomiast coraz bardziej odczuwa się brak karabinów. Oddziały wartownicze mają berdanki. Umundurowania brak bardzo dotkliwy. Racje żywnościowe zostały zęniejszone. W razie gdyby się sprawdziły pogłoski o grupowaniu poważniejszych sił w rejonie SMOLENSKA /15 dywizji/ mogłyby siły sowieckie na odcinku najbliższym do L.S. wnosić od 80-90-ciu tysięcy bagn. zapewne jednak redukują się one w chwili obecnej maksymalnie do 50-ciu tysięcy bagn.

Działalność
polityczna
Rosji Sowieckiej.

Działalność polityczna Rosji Sowieckiej cechuje w ostatnich czasach zresztą jak zawsze przebiegłość i nie przebieranie w środkach jak zawsze. W czasie zawierania pokoju z Polską, gdy tak wiele spraw ekonomicznych jest ściśle z tym pokojem związanych, gdy mając kraj pogrążony w ostatniej nędzy, ktokolwiek bądź inny starałby się wysunąć kwestje ekonomiczne i zawarłszy pokój oddałby pracę na wewnętrzną odbudowę - zdawałoby się że i bolszewicy mogliby pójść tą drogą.

Nic z tego. Zaciętrzewieni w swej nienawiści do Polski odzieciznionej chyba od tak słynnego swego czasu "Związku ludzi rosyjskich" nie waha się iść ręka w rękę z militarnymi Niemcami, z którymi chce zawrzeć sojusz zarówno jak z "kułakami" Litwie Kowieńskiej.

Przedstawiciel Rosji Sowieckiej Akselrod układa preliminarja traktatu zaczepno odpornego bolszewicko-litewskiego, co zdaje się potwierdzać częste podróże Aksełroda do Królewca i Berlina, on również urządza w Kownie kursy dla agitatorów bolszewicko - przeciwpolskich którzy w czasie plebiscytowym mają agitować na terenie Litwy Srodkowej. /popieranie "Bunda" może być również ściśle związaną z tą akcją/.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

R
1

Podobno w razie przegrania akcji plebiscytowej, Akselrod miał zobowiązać się w imieniu Sowdepji do udzielania Litwie Kow. czynnej pomocy. O istnieniu porozumienia między Niemcami, Lit.Kow., a Sowdepją, świadczą również i takie fakty, jak zwalnianie małemi

YORK
ES
UTE
SKI

partjami internowanych w Prusach Wschodnich bolszewików i przesyła-
nie ich przez Litwę do Sowdepji. Fakty te tak dalece świadczą o nie-
szczerości Sowdepji, że jedynym wnioskiem, który można z nich wyciąg-
nąć - jest ten, że Sowdepja dąży nie do pokoju, lecz do nowej wojny.

Za zgodność:

Rubiniakofa

w.z. Kierownika Sekcji Ofensywy.

/-/ Kościałkowski mjr

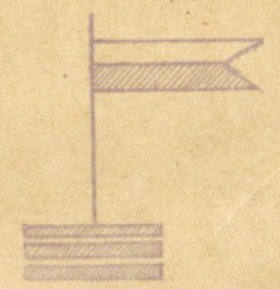
Szef Oddziału II.

S.O.K.
NIZYWY

ORDRE DE BATAILLE ARMII LITEWISKOJ

Naczelne Dowództwo.
Kowno.

Naczelný Wódz Gen. Zukowski.
Szef Sztabu Pułk. Kleszczyński.
Zastępca Szefa Sztabu Szols.

Dyw. piech. Pułk. Adamkiewicz. Lt. Lankronski.	2 Dyw. piech. D-ca Gen. Salwidis-Bykardas Szef Sztabu Siedraitis.				3 Dyw. piech. D-ca Pułk. Małuckis Szef Sztabu Jakubis.			4 Dyw. piech. D-ca Ładyga.			
1. P.P. Mendoga Variakois.	2. P.P. Im. Ks. Budgowski D-ca Reklajis.	3. P.P. Im. Ks. Hlodda D-ca Laurynas.	4. P.P. Im. Ks. Kiejstuta D-ca Helikas.	5. P.P. Im. Ks. Hordala D-ca Czapliskas.	6. P.P. Im. Ks. Nagerski D-ca Malis.	7. P.P. Im. Ks. Margesa D-ca Butkus.	8. P.P. Im. Ks. ... D-ca ...	9. P.P. D-ca ...	10. P.P. D-ca ...	11. P.P. D-ca ...	12. P.P. D-ca ...
1000 bagn. 27 K.M.	1200 bagn. 27 K.M.	1000 bagn. 27 K.M.	1000 bagn. 27 K.M.	900 bagn. 27 K.M.	1100 bagn. 27 K.M.	1100 bagn. 27 K.M.	700 bagn. 27 K.M.	1100 bagn. 27 K.M.	1000 bagn. 14 K.M.	400 bagn. 18 K.M.	

I P. HUZAROW.

D-ca ...

I Pułk artylerji.
D-ca Pułk. Giedgowd.

Uwaga Pułk na ...

II Dywizjon.

III Dywizjon.

Kaibice.

Oddziały w standardowej organizacji

13. P.P.	14. P.P.	OCHOTNICZY P.P.	BIALORU. 1804 D-ca ...
OCHOTNICZY PUŁK JAZDY "ZELAZNY WILK"			

ORDRE DE BATAILLE PUŁKU PIECHOTY (według etatów)

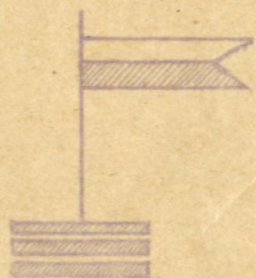
	I baon	II baon	III baon
	1 ^a kom.	2 ^a kom.	3 ^a kom.

Oddział II S.O.K.
SEKCJA OFENZYWY

18 XII 2017

ORDRE DE BATAILLE ARMII LITEWISZCZEJ

Naczelne Dowództwo
Kowno.

Naczelnny Wódz Gen. Żukowski.
Szef Sztabu Pułk. Kleszczyński.
Zastępca Szefa Sztabu Czols.

Oddziały w stadjonach

<p>1 Dyw. piech. D-ca Pułk. Adamkiewicz. Szef Lit. Lankronski.</p>		<p>2 Dyw. piech. D-ca Gen. Salwidis-Bykantas. Szef Lit. Siedraitis.</p>		<p>3 Dyw. piech. D-ca Pułk. Martiškis. Szef Lit. Jakaitis.</p>		<p>4 Dyw. piech. D-ca Ladyga.</p>					
1.P.P. Im. H. Ks. Sedymis na D-ca Skrupis	2.P.P. Im. H. Ks. Mendoga na D-ca Vaniakhis	3.P.P. Im. H. Ks. Budgowski D-ca Reklajtis	4.P.P. Im. H. Ks. Alšėda D-ca Lauzinas	5.P.P. Im. H. Ks. Klejstuta D-ca Helikas	6.P.P. Im. H. Ks. Hojatala D-ca Čeplikas	7.P.P. Im. H. Ks. Nijerėda D-ca Molvil	8.P.P. Im. H. Ks. Marosea D-ca Butkus	9.P.P. Im. H. Ks. Kėstaitis D-ca Jakaitis	10.P.P.	11.P.P. D-ca Siangis	12.P.P.
1900 bagn. 27 K.M.	900 bagn. 27 K.M.	1200 bagn. 27 K.M.	1000 bagn. 27 K.M.	1000 bagn. 27 K.M.	900 bagn. 27 K.M.	1100 bagn. 27 K.M.	1100 bagn. 27 K.M.	700 bagn. 27 K.M.	1100 bagn. 27 K.M.	1000 bagn. 14 K.M.	400 bagn. 18 K.M.

13.P.P.	14.P.P.	15.P.P. (DCHOTNICZY P.)
DCHOTNICZY PUŁK JAZDY, ŻELAZNY		

I P. HUZAROW. 600 szabel. D-ca Litwinas.

I Pułk artylerji. D-ca Pułk. Siedgoud. Husarski Pułk na w. wachowawany

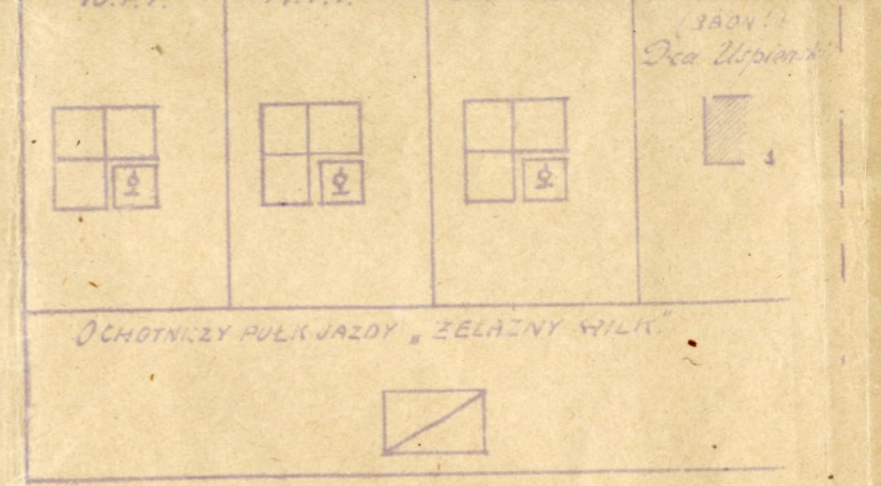
I Dyw. II Dywizjon III Dywizjon Kanišice.

ORDRE DE BATAILLE PUŁKU (według etatów)

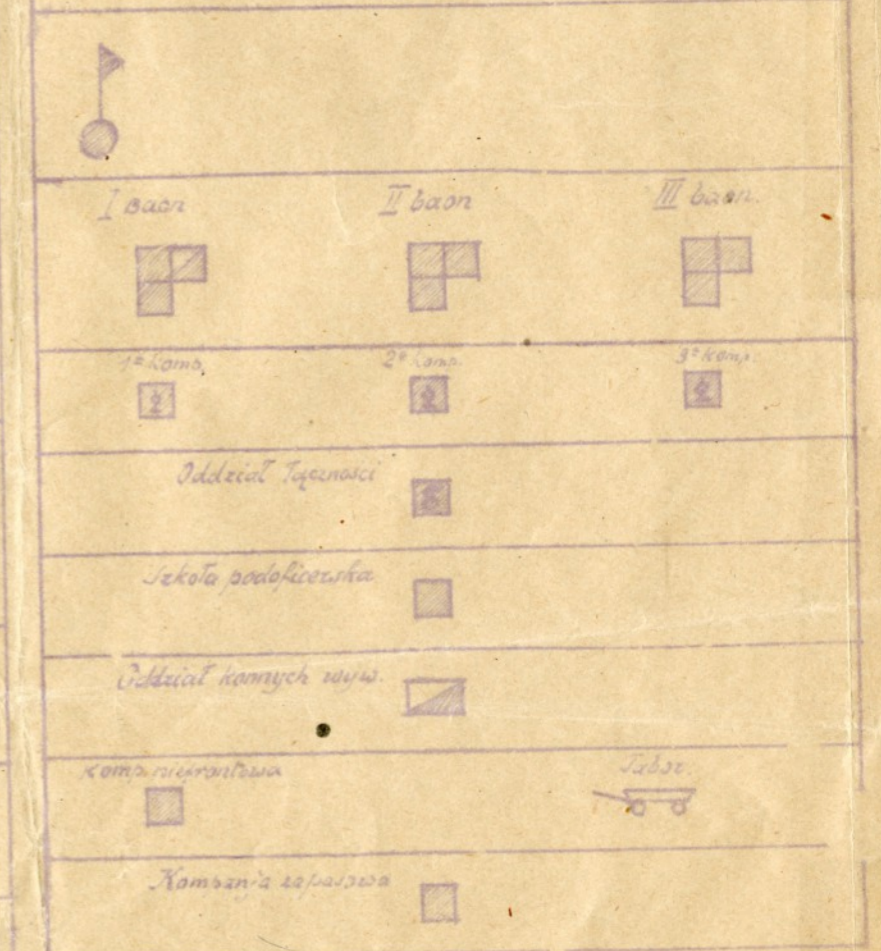
I baon	II baon
1 ^a kom.	2 ^a kom.

Dyw. piech. Pulk. Adamkiewicz. Lankronski.		2. Dyw. piech. D-ca Gen. Salwidis-Bykauskas Ref. Lt. Gedraitis.			3. Dyw. piech. D-ca Pulk. Matulis. Ref. Lt. Jankus.			4. Dyw. piech. D-ca Ladyga.			
1. P.P.	2. P.P.	3. P.P.	4. P.P.	5. P.P.	6. P.P.	7. P.P.	8. P.P.	9. P.P.	10. P.P.	11. P.P.	12. P.P.
Im. Ks. Mendoga D-ca Reklaitis.	Im. Ks. Budgowa D-ca Reklaitis.	Im. Ks. Hilola D-ca Laurynas.	Im. Ks. Kiejstuta D-ca Helikas.	Im. Ks. Hoidalata D-ca Craplikas.	Im. Ks. Negerau D-ca Motvil.	Im. Ks. Margesa D-ca Butkus.	Im. Ks. ... D-ca ...	Im. Ks. ... D-ca ...	Im. Ks. ... D-ca ...	Im. Ks. ... D-ca ...	Im. Ks. ... D-ca ...
1200 bagn. 27 K.M.	1000 bagn. 27 K.M.	1000 bagn. 27 K.M.	900 bagn. 27 K.M.	1100 bagn. 27 K.M.	1100 bagn. 27 K.M.	700 bagn. 27 K.M.	1100 bagn. 27 K.M.	1000 bagn. 14 K.M.	400 bagn. 18 K.M.		

I. PULK. ARTYLERYI. D-ca Pulk. Giedgowd.						D-ca ...					
II Dywizjon						III Dywizjon					
3 ^o bat.	4 ^o bat.	5 ^o bat.	6 ^o bat.	7 ^o bat.	8 ^o bat.	9 ^o bat.	10 ^o bat.	11 ^o bat.	12 ^o bat.	13 ^o bat.	14 ^o bat.
PUK STRAZY GRANICZNEJ.						1200 bagn. 250 szabel.					
Oddzialy techniczne i specjalne											
Oddzial elektrotechn.		Oddzial kolejowy		Oddzial aut pancern.		Oddzial latni.		Oddzial pancern.		Autokolumna	

1. CHOTNICZY PULK JAZDY "ZELAZNY WILK"

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

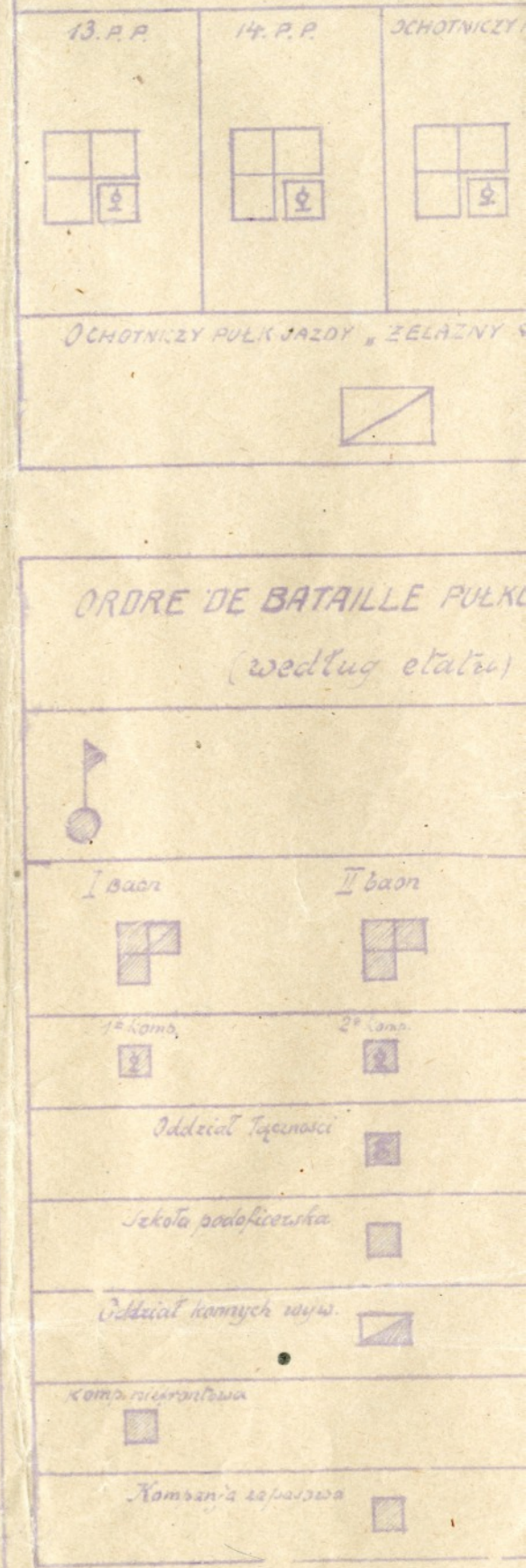
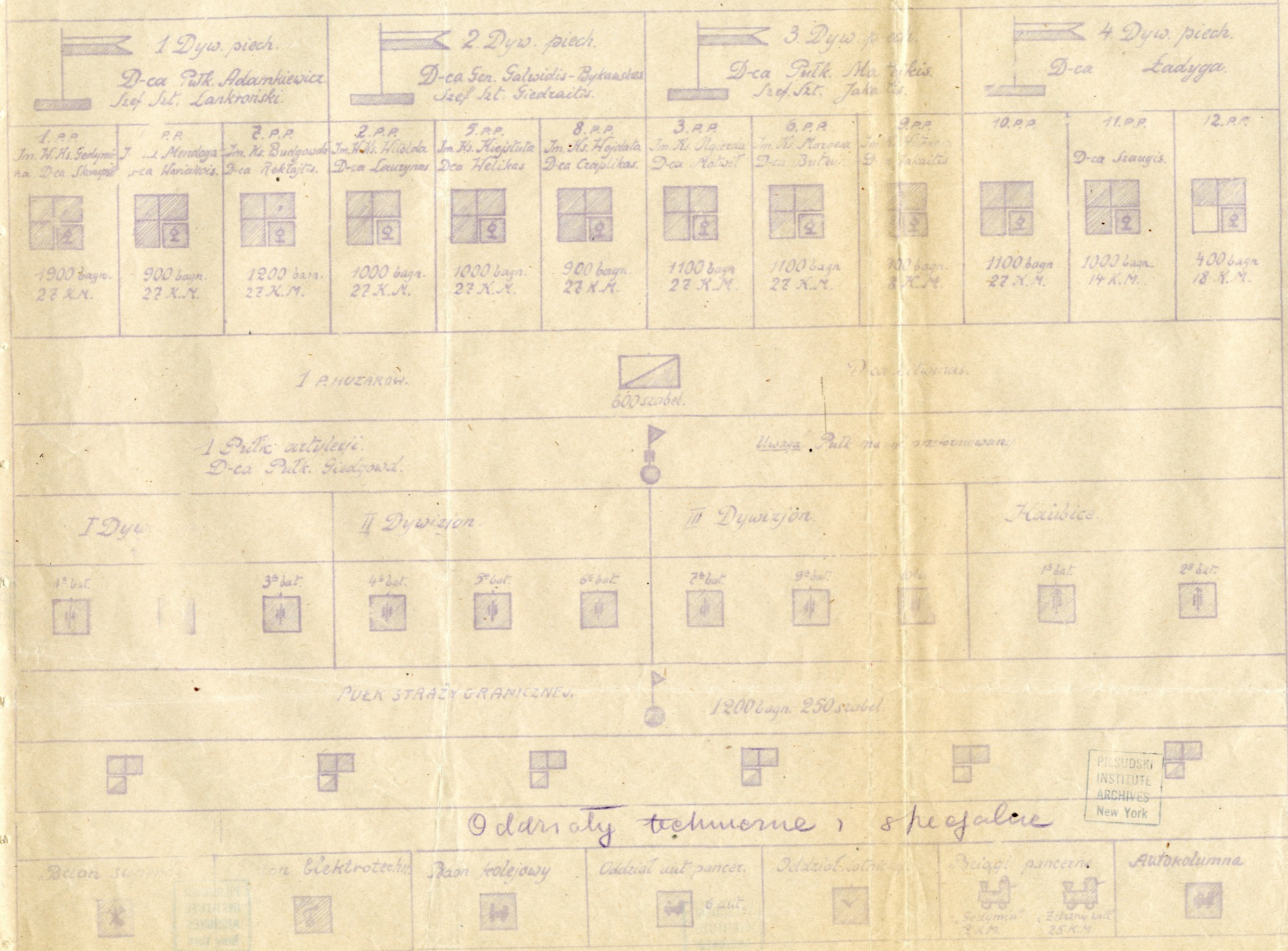
PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Rubinskiy
M. ...

Naczelne Dowództwo.

Kowno.

Naczelny Wódz Gen. Żukowski.
Szef Sztabu Pułk. Kleszczyński.
Zastępca Szefa Sztabu Człt.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILS
INST
ARCH
New

Kulinski
M. Kowalski

1. Nastroje ludności.

Nastroj ludności ustawicznie pogarsza się na niekorzyść Polski. Ludność jest coraz bardziej zamknięta i niechętnie wypowiada się. Ogląda się coraz częściej na Litwę Kowieńską, jakby wygładając stamtąd poparcia materialnego.

Twierdzi, że polacy nie w kraju nie mają, a dlatego nie zaopatruje nawet wojska, które zmuszone jest do grabieży i rekwizycji.

Nastroje nieprzychylnie podtrzymywane są przez energicznie krzątające się czynniki wrogie - w pierwszym rzędzie przez Żydów.

Nawet czynniki zdecydowanie przychylnie zachowują się z pewną rezerwą, licząc się z niepewnością sytuacji a zwłaszcza ewentualnością powrotu bolszewików.

Naogół ludność jest politycznie pod wielkim znakiem zapytania i cechuje ją wielka bierność, zmęczenie i niezdolność do wszelkich występów czynnych. Twierdzi, że wszystko dzieje się po za jej plecami, a ją jeśli i pytają - to tylko dla formy. Ostatnimi dniami poczęła krążyć wśród ludności pogłoska o rychłym wkroczeniu litwinów.

2. Widoki na głosowanie ludowe.

Szanse na ewentualny plebiscyt są coraz mniejsze. Nadążycia ze strony wojska doprowadziły do tego, że dziś już w wielu miejscach /naprz. pow. Oszmiański/ plebiscyt znajduje się pod wielkim znakiem zapytania jeśli nie jest z góry przesadzony na naszą niekorzyść.

Należy natychmiast przystępować do akcji w celu podniesienia nastroju ludności na naszą korzyść. Środkami prowadzącymi ku temu są:

- 1/ natychmiastowe ukrócenie "sółdateski" na prowincji i możliwe usuwanie wojska z terenów spornych,
- 2/ wynagrodzenie strat i opłacenie kwitów rekwizycyjnych.
- 3/ dostarczanie niezbędnych produktów dla ludności /zboże, sól, nafta /;
- 4/ ustanowienie mocnej władzy na prowincji, ukrócenie bandytyzmu i bezkarnej działalności szpiegów, agitatorów nieprzejścieliskich.

Nie uwzględnienie w najbliższej przyszłości tych kategorycznych chwili naraża los kraju w razie głosowania na groźne niebezpieczeństwo.

Akoci przedwyborczej do Sejmu jeszcze nie rozpoczęto. W wielu miejscowościach na wiecach wyniesiono rezolucje o konieczności Sejmu w Wilnie.

3. P o b ó r.

Pomimo popularności zasady poboru i ogólnego zrozumienia powagi chwili o pobór w wielu miejscach idzie bardzo opornie. Oprócz przyczyn o których meldowano uprzednio, podnieść należy /mowa tu o terenach, należących de jure do Litwy Środkowej - de facto obsadzonych przez wojska polskie / niedopuszczalne przeciwstawianie się sobie władz Litwy Środkowej i Dowództwa oddziałów polskich. Bywały wypadki ostrych konfliktów między władzami cywilnymi lub dowódcami oddziałów Litwy Środkowej a komendantami polskimi. /Os miana /.

Obniża to niesłychanie autorytet T.K.Rz. i w rezultacie doprowadza do ignorowania jej zarządzeń, a w szczególności nakłania do uchylania się od poboru.

Ogromnie przyczyniają się do tego Żydzi, którym niejednokrotnie same władze ułatwiają szkodliwą agitację, posyłając przez nich rozkazy do gmin.

Żydzi, ustawicznie, rozsiwiają pogłoski o wstrzymaniu poboru na skutek rozkazu ^{ka} Ligi Narodów i umieją zatrzymywać na gościancach całe partje poborowych.

W oddzielnych wypadkach wysyłane są w razie ignorowania rozkazu mobilizacyjnego ekspedycje karne. Naogół jednak władze są za słabe i częste niezdecydowane. Konieczna jest stanowczość w stosunku do opornych a zwłaszcza wrogów. Wobec zasadniczo podatnego gruntu twarda polityka władz w sprawie poboru da niewątpliwie wyniki pożądanego.

4. Stosunki administracyjne, i gospodarcze i szkolne.

Pod względem administracyjnym kraj jest dotychczas nieuporządkowany. Na miejscach często, żadnej władzy niema. Naczelników rejonów w wielu miejscach nie wyznaczono. Bezpieczeństwo publiczne często ^{ka} próć znajduje się w ręku żywiołów niepewnych, zwłaszcza Rosjan.

Rady gminne powoływane do życia rozkazem starosty nie przejawiają

NEW YORK
PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

NEW
YORK
PILS
INSTITUTE
ARCHIVES

inicjatywy, co jest przyczyną przemęczenia ogólnego, wyniszczenia, niepewności akcji destrukcyjnej elementów wrogich i brakowi ludzi, a zwłaszcza sił kierowniczych i inteligencji. Brak również dotkliwy środków materialnych.

Stan gospodarczy kraju jest wprost krytyczny. Przedstawia się on obecnie mniej więcej w ten sposób. Własność większa jest kompletnie zniszczona.

Budynki, narzędzia rolnicze, inwentarz żywy i martwy wszystko to zostało poniższone bądź przez przemarsz wojsk, bądź przez ludność miejscową. O zasiewach mowy być nie mogło. Zaden większy folwark nie został zasiany za wyjątkiem tego że zasiał miejscowi parobcy do własnego użytku. Mniejsza własnośćska posiadłość z małymi wyjątkami jest obsiana, a sprzyjająca jesień pozwoliła na zasiewy, które skwapliwie przeprowadzona.

W stosunkach dzierżawy powstał taki chaos, który z nadejściem wiosny może przemienić się w kwestję bardzo poważną; przeto już teraz należy pomyśleć o sposobach zapobiegnięciu przyszłym kolizjom na tym tle powstałym.

Brak soli i nafty i wszystkiego najniezbędniejszego daje się dotkliwie odczuwać. Speculanci żydowscy w handlu zamiennym biorą funt zboża za jeden funt soli. Różne dekrety i, rozporządzenia podczas najeżdzu bolszewickiego doprowadziły do rozwinięcia się w szerokim stopniu monopolizm samowoli ludności w stosunku do lasów. Na tle tępienia lasu rozgrywa się prawdziwa orgja. Las rządowe w niektórych gminach uniknęły już zupełnie. Kwestja odbudowy jako takowa nie istnieje, ponieważ, niema odnośnej instytucji. Ludność radzi sobie pod względem sama, zwłaszcza tam gdzie jest bliżej ^{las}. Kooperatyzm upadł zupełnie. Wobec braku wszelkich środków i produktów, tylko nieliczne kooperatywy mogą wznowić swą działalność. Niezbędna jest pomoc z zewnątrz w postaci hurtowni, któraby dostarczyła dostateczną ilość soli, nafty i innych produktów.

Szkolnictwo dotychczaszaledwie wegetuje. Tylko nieliczne gminy posiadają szkoły. Brak ogromny nauczycielstwa. Szerzy się wielka anarchja na tle narodowoszkolnym. Zwłaszcza wywołują ją agitatorowie bia-

Łoruscy, którzy często pod firmą szkolnictwa uprawiają fanatyczną agitację antypolską i starają się odciągnąć po polsku czującą ludność od szkół polskiej..

5. Życie polityczno-społeczne.

Społeczeństwo polskie. Społeczeństwo polskie żyje pod hasłem - wygrania za wszelką cenę terenów Litwy Środkowej dla Polski. Ostatnie wypadki polityczne związane z ^{2a}zwieszeniem broni z Litwą Kowieńska i ewentualnością plebiscytu, znacznie przytępiły różnice między głównymi obozami politycznymi w Litwie Środkowej. Całe społeczeństwo polskie doskonale zdaje sobie sprawę, że pomimo różnicy w ostatecznym celu do którego poszczególne prądy myśli politycznej dążą - dziś - wobec wytworzonej sytuacji powinno nastąpić zawieszenie broni, by uskutecznić w ten sposób ugruntowanie polskich praw narodowych na Litwie drogą wypowiedzenia się ludności kraju za Polską.

W szczególności obóz narodowy prowadzi nadal wzmożoną kampanję przeciw Tymoz. Kom. Rząd. inkryminując jej tendencje separtystyczne. i domagając się obsadzenia głównych departamentów przez swoich ludzi oraz dania gwarancji przez ~~litwini~~ F.K.R., że Sejm Litwy Środkowej będzie miał za zadanie jedynie i wyłącznie zdecydować o losach kraju /"Jedno ^{dniowy} Sejm orzekający"/

Wielkie nadzieje pokłada obóz ten na zapowiedziany na dzień 19-ty b.m. przyjazd do Wilna delegacji Sejsowej, przewidując, że delegacja ta spowoduje poważne zmiany w rządzie krajowym. Na prowincji organizacją społeczną polską jest Rada Ludowa, powołana do życia przez "Straż Kresową". Rady Ludowe są ostatnio dokompletowane przez członków Rad gminnych.

Żydzi.

Osrodkiem życia politycznego żydów w Wilnie w ciągu ostatniego ~~angudniam~~ roku pozostała Gmina Izraelicka, do której wchodziłi przedstawiciele wszystkich ugrupowań politycznych żydowskich. Podczas ostatniego pobytu litwinów nastąpił częściowy rozłam wśród członków gminy: wystąpiła lewica / Bund / i demokraci z powodu nieprzychylnego stanowiska prawicy gminy w sprawie objęcia kierownictwa oświatowej sekcji w gminie przez lewicę. Jednak pozostała ilość członków w dal-

szym ciągu reprezentuje politycznie żydów wileńskich. Podczas gdy w sprawach gospodarczych odseparowana lewica nie bierze udziału w obradach gminy to jednak solidaryzuje się w zupełności z wystąpieniami prawicy w sprawach narod^{owo} żydowskich. Ostatnio gmina nie odbywała żadnych zebrań z powodu niewyjaśnionej sytuacji Litwy Środkowej w ogóle, a Wilna w szczególności. Żydzi wileńscy w obawie przed ewentualnymi nieprzyjemnościami jakie mogą spotykać radnych gminy i działaczy wracających przez miasto o spóźnionej porze, nie odbywali posiedzeń żadnych, co oczywiście hamowało rozwój życia politycznego. Obecnie z powodu polepszenia się bezpieczeństwa publicznego w mieście, ruch polityczny wzmagają się.

Dnia 13 grudnia r. b. odbyło się plenarne posiedzenie gminy izraelskiej, poświęcone omawianiu kwestji bieżących.

Przemawiali dr. Wygodzki /obecny prezes gminy/ rabin Rubinsztein, adw. Gordon i radny Kruk /prezes Zarządu gminy/.

Sprawy polityczne /stosunek Litwy Środkowej do Polski / potrącane bardzo ostrożnie. Natomiast podkreślano ciężki stan ekonomiczny miasta, wskutek jego odcięcia, konieczność wywalczenia sobie praw narodowych /tu ubolewano, że T.K.R. nie realizuje całkowicie życzeń żydowskich / i korzystną zmianę w stosunku władz do społeczeństwa żydowskiego.

Największe zainteresowanie wzbudziła kwestja ekscesów antyżydowskich.

W związku z sprawozdaniem delegat-w gminy /rabin Rubinsztein i adw. Gordon/ do Komisji Śledczej/ podkreślano, że ekscesy antyżydowskie / w liczbie 150 / są rezultatem agitacji żywiołów ciemnych i nie należy winić za nie władz, wojska i społeczeństwa, które je całkowicie potępiają.

Podkreślano również że dla osiągnięcia tak pożądanego zbliżenia żydowsko-polskiego należy przede wszystkim zwrócić uwagę na chorobliwy stan psychiczny mas i drogą uświadomienia ludu z obu stron dążyć do wykorzenia wzajemnych ant^aagonizmów. Jest to obszerne i wdzięczne pole ptacy dla inteligencji.

Białorusini i Litwini prowadzą normalną pracę. W szczególności Litwini przybrali znów t o n ostrzejszy, głosząc zasadę "z djabłem-

- byle do celu" /mowa tu o bolszewikach/. Poczęła wychodzić w Wilnie nowa gazeta w języku litewskim /"Vilnius"/ wydawana przez p. Birżyszkę

Na wydawnictwo dziennika w języku rosyjskim /"Niezawisimaja Litwa"/ Dep. Spr. Wewn. nie pozwolił.

6. Najważniejsze wydarzenia polityczne.

W Dzien. Urz. T. K. R. z dn. 16 b. m. Nr. 9 opublikowano dekret Nacz. Dow. Wojsk Litwy Środkowej Nr. 39 w przedmiocie reformy rolnej.

Treść zasadnicza dekretu jest następująca:

Tymczasowa Komisja Rządząca wyda rozporządzenie o organizacji Urzędów Ziemskich posiadających w swym łonie przedstawicieli sfer ~~mm~~ rolniczych, w pierwszym rzędzie małorolnych i bezrolnych.

Grunta przechodzące do dyspozycji Urzędów Ziemskich na cele reformy rolnej będą stanowiły zapas gruntowy, który będzie tworzony w miarę potrzeby i możliwości rozparcelowania między nabywców.

Na zapas gruntowy Urzędy Ziemskie uzyskują względnie nabywają:

Grunta dóbr będących własnością Państwa; należących do członków b. dynastji panującej; dobra banku włościańskiego oraz szlacheckiego dóbr duchownych oraz dóbr nabywanych przez urzędy ziemskie z wolnej ręki i w drodze przymusu.

Przymusowemu wykupowi podlegają grunta niezalesione, stojące odłogiem. Majątki nabyte w okresie od r. 1863 do 1917 na zasadzie uprzywilejowania nabywcy w stosunku do ogółu obywateli kraju. Majątków niegospodarowanych, o ile właściciel nie przystąpi do gospodarowania w ciągu 2 lat. Wszystkich innych majątków ziemskich, których obszar przewyższa 160 dziesięcin /W szczególnych wypadkach może być podniesione to maksimum nie wyżej jednak niż 360 dziesięcin./

Zasady i normy określenia ceny wykupu ustali Tymcz. Kom. Rz.

Urzędom Ziemskim przysługuje prawo płacenia za grunta wykupowane swymi listami zastawnymi oprocentowanymi w stosunku pięć od sta rocznie i zabezpieczonemi na nabytej ziemi.

T. K. R. zapowiedziała na dzień 17-go Grudnia rozpoczęcie postępowania wyborczego w okręgach Nr. 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10 - odnośnie do pozostałych okręgów zapowiedziane jest osobne rozporządzenie.

7. Sytuacja ogólna. jest niewyjaśniona.

Zasadniczo wiadomo, że ludność ma sama zdecydować o losach kraju, niewiadomo atoli w jakiej formie to wyłanie się woli ludności nastąpi /Sejm czy plebiscyt?/ Ewentualność Sejmu traktowana jest poważnie, zwołania jednak Sejmu na czas nie podobna się spodziewać.

Część społeczeństwa uważa, że plebiscytu wcale nie będzie i przypuszczają rozstrzygnięcie sprawy przez Ententę lub Ligę Narodów na podstawie względów ekonomicznych i finansowych /ewentualnie federacja z Polską/ Poważne obawy budzi nieprzyjazna postawa Żydów.

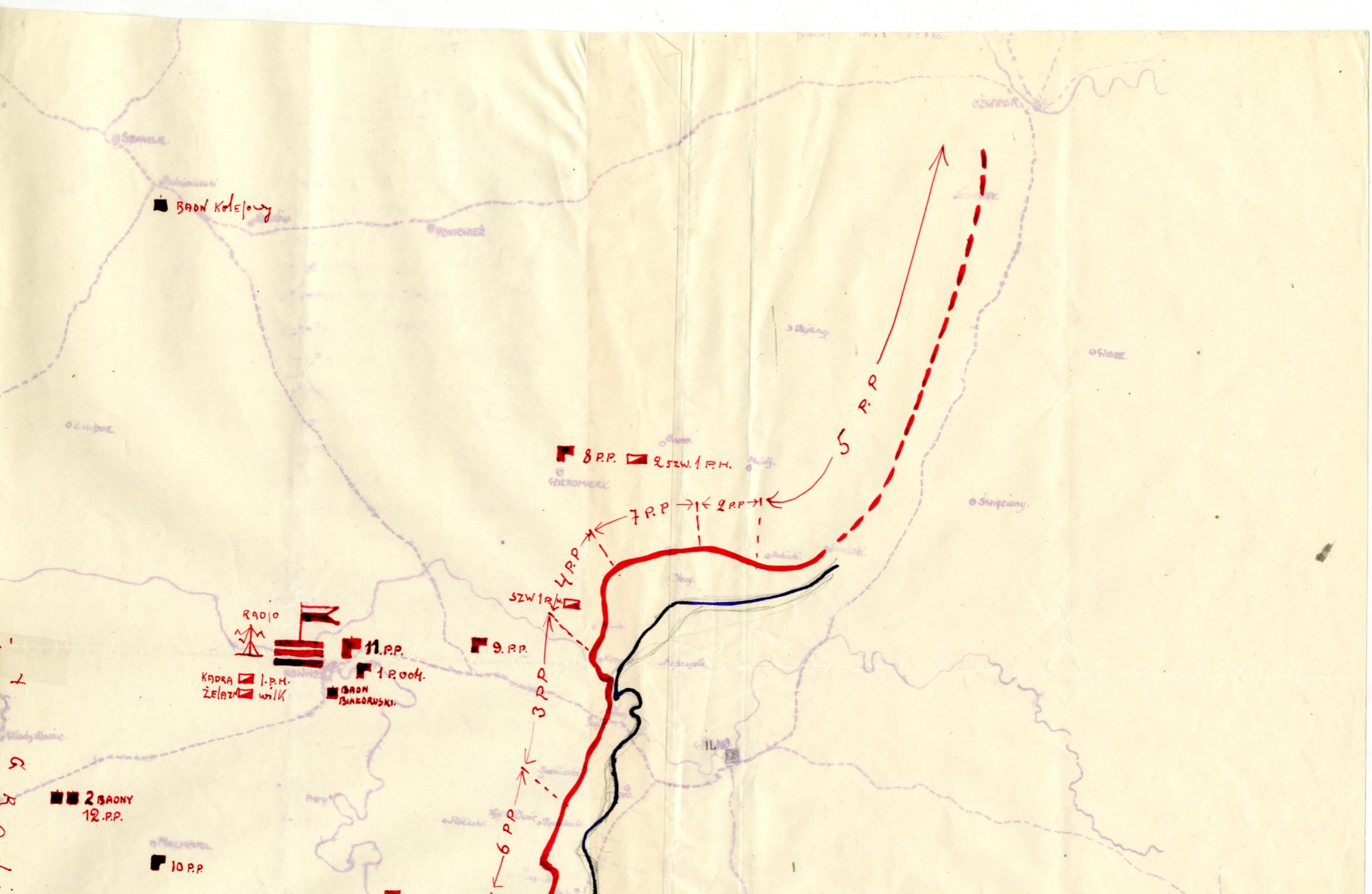
Naogół sytuacja uważana jest za bardzo tajemniczą. Licząc się ze wszelkimi ewentualnościami społeczeństwo osobie związku Obrony Kraju inicjuje obecnie powstanie "Straży Bezpieczeństwa."

/-/ M. Kościalkowski
Mjr. i Szef Oddziału II.

Za zgodność:

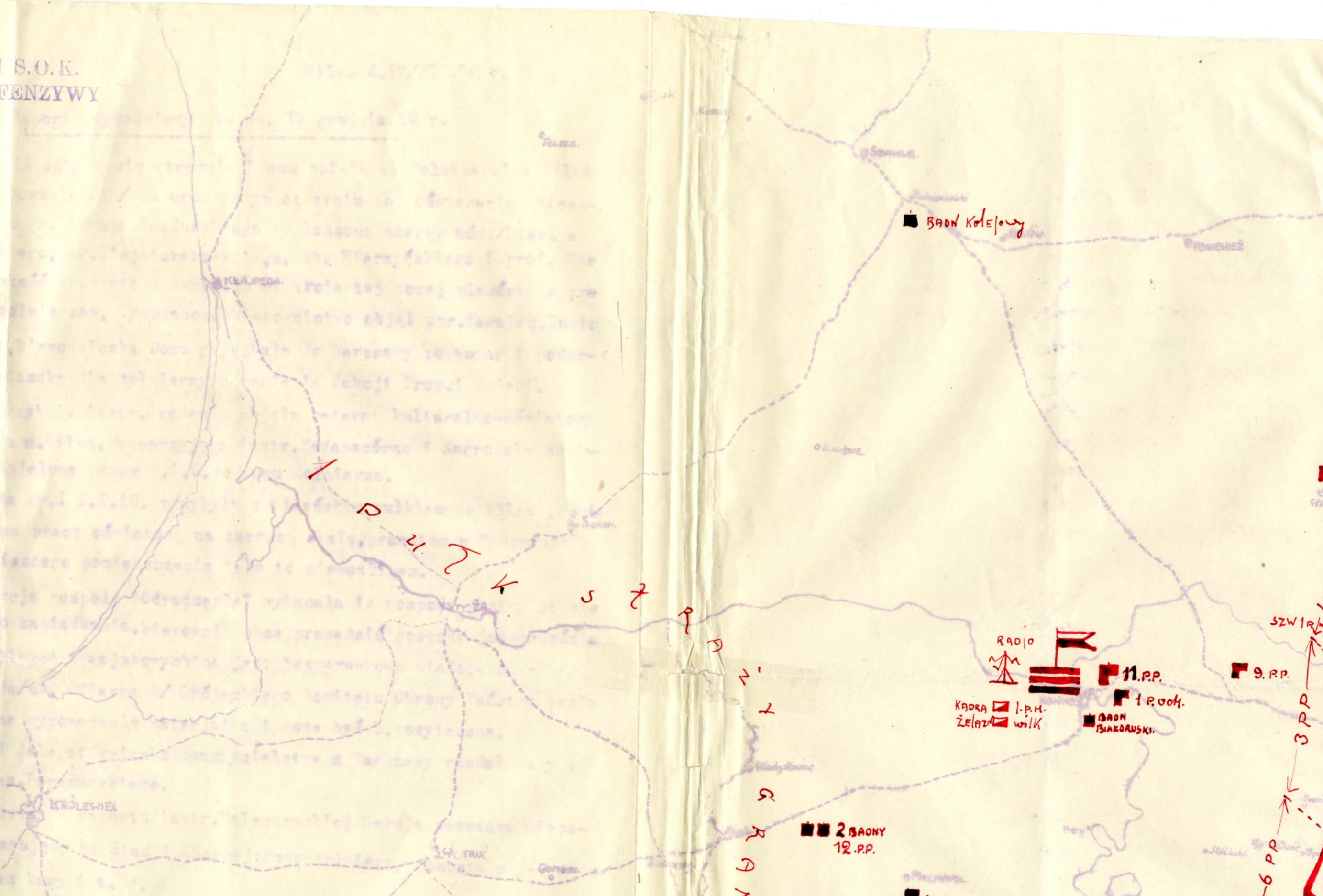
Opieniarz
pr

Oddział II S.O.K.
SEKCJA OFENZYWY

Wzrost 4.10/11/12/13/14/15/16/17/18/19/20/21/22/23/24/25/26/27/28/29/30/31/32/33/34/35/36/37/38/39/40/41/42/43/44/45/46/47/48/49/50/51/52/53/54/55/56/57/58/59/60/61/62/63/64/65/66/67/68/69/70/71/72/73/74/75/76/77/78/79/80/81/82/83/84/85/86/87/88/89/90/91/92/93/94/95/96/97/98/99/100

[Faint, illegible purple ink text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

P
L
T
K

S
Z

R
A
N

KROLEWIEC

2 BIAONY
12 P.P.

BIAON Kolejowy

RADIO

11 P.P.

9 P.P.

1 P.P.

BIAON
BIAKORSKI

SZW 1 P.P.

3 P.P.

4 P.P.

6 P.P.

KADRA 1 P.P.
ZELAZNIAK

10 P.P.

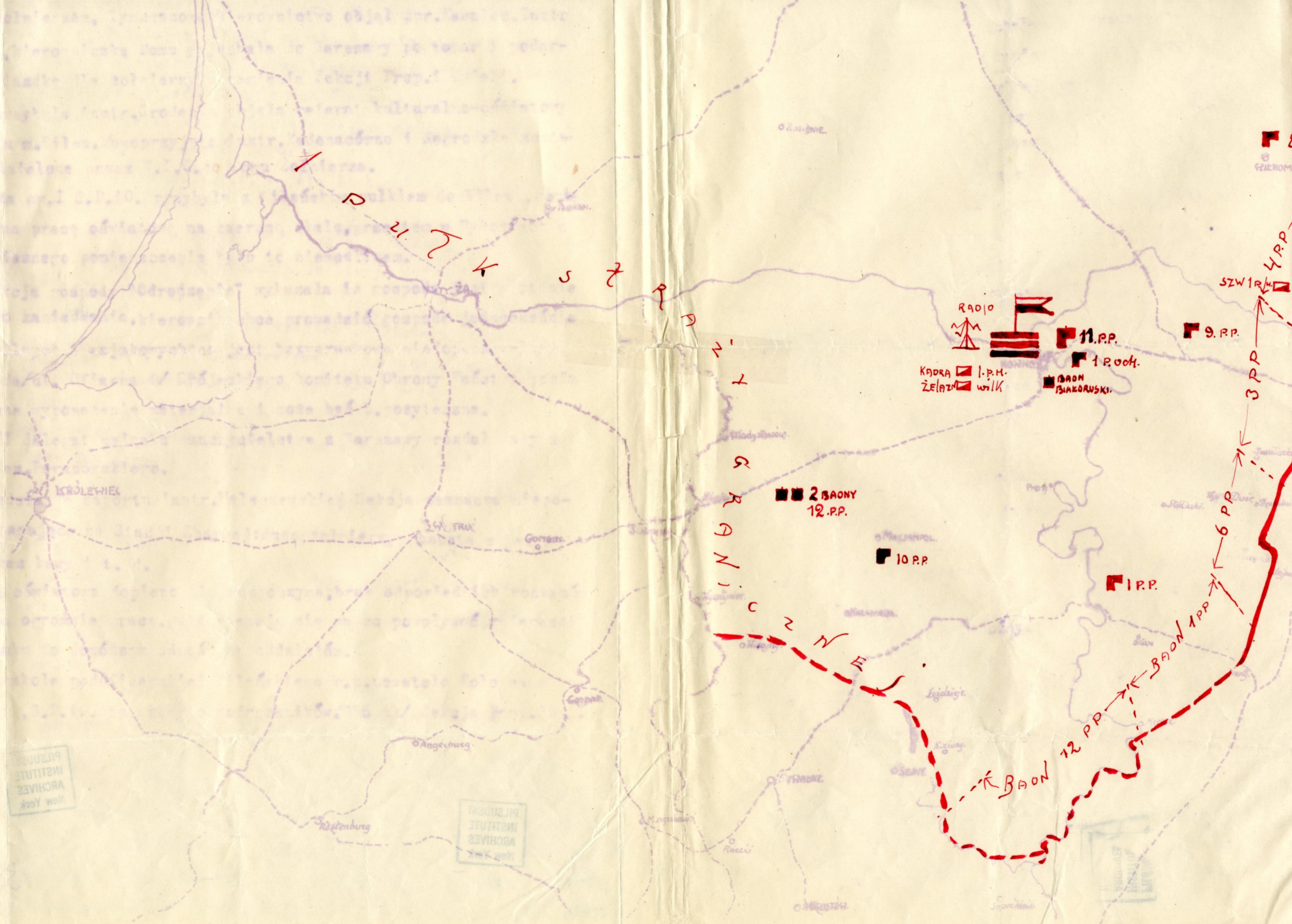

Szkic Dystrybucji
 wojsk litewskich
 z dnia 18. XII 1920

Kuciniński J.
 Kierownik Sekcji Ofensywnej

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

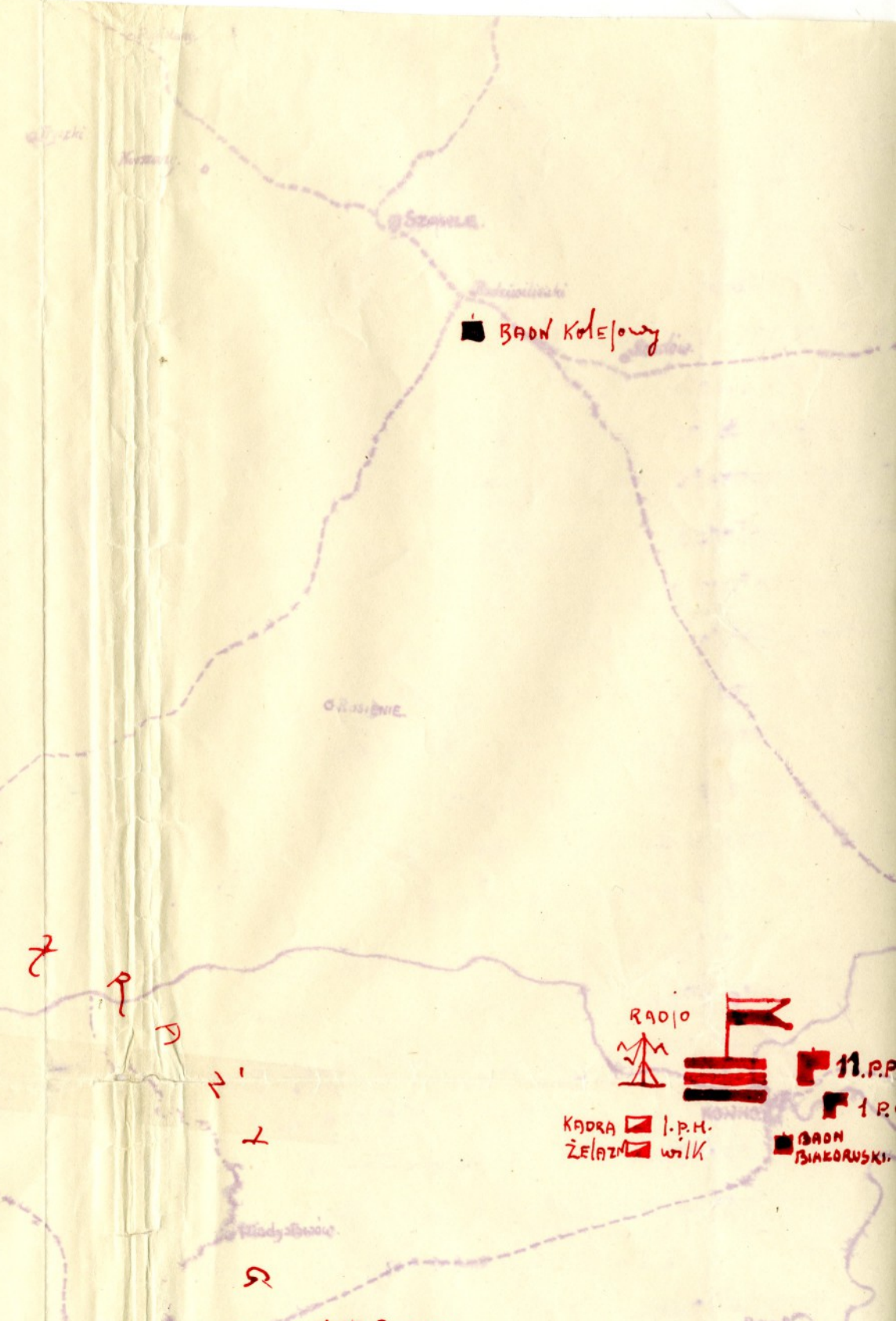

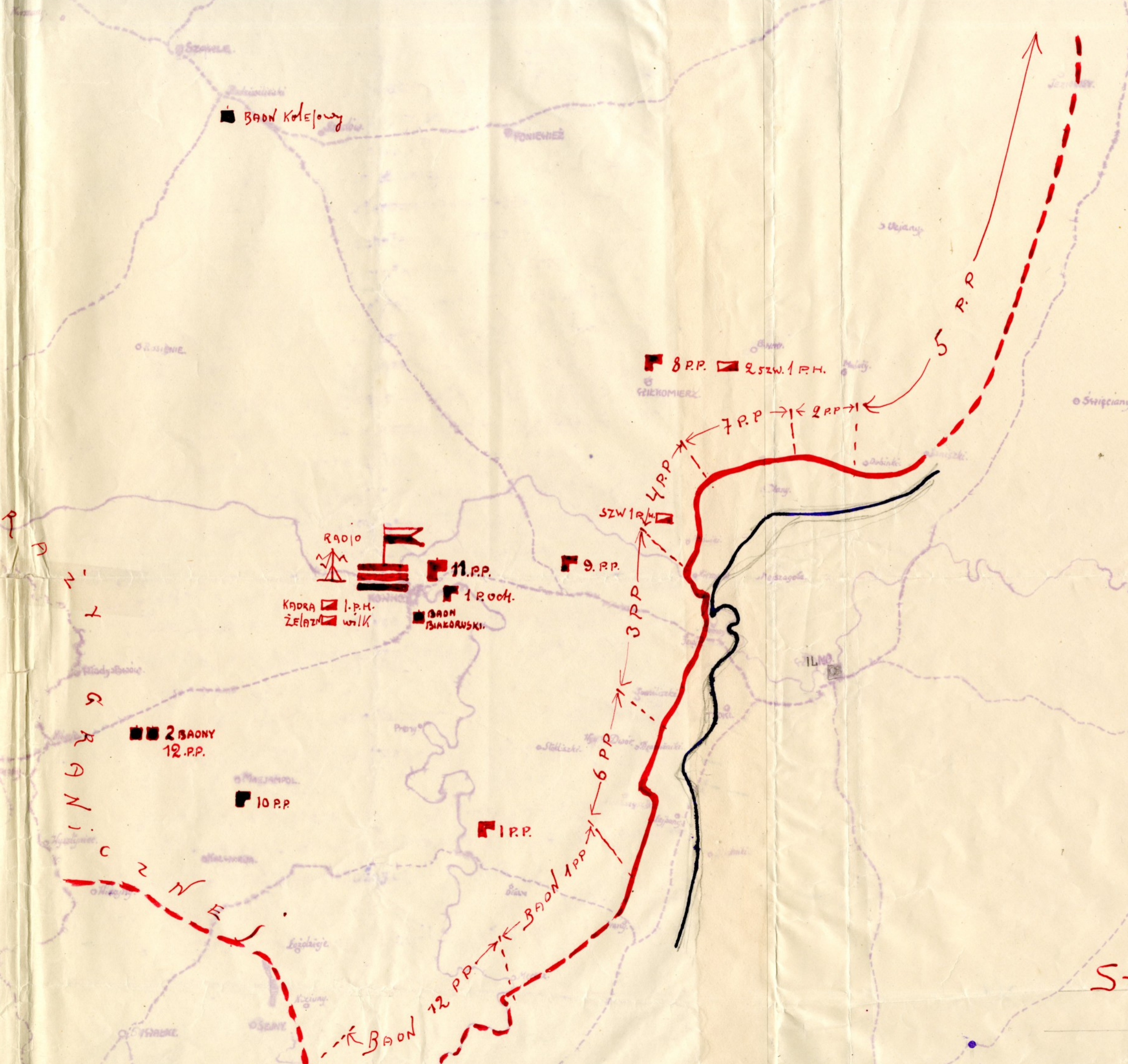
Oddział II S.O.K.
SEKCJA OFENZYWY

Wzrost 1.80/1.85 m.

Wzrost 1.80/1.85 m.

[Faint, mostly illegible text from the reverse side of the paper, appearing as bleed-through.]

Szkic Dywlokacji

wojsk litewskich

z dnia 18. XII 1920

d. r. 159/pr

Raport tygodniowy do dn. 17 grudnia 20 r.

II/XII odbyło się otwarcie "Domu żołnierza Polskiego" w Wilnie /ul. Dąbrowskiego 5/. Na uroczystym otwarciu po poświęceniu dokonanym przez Ks. Biskupa Bandurskiego wygłoszono szereg mów: Biskupa Bandurskiego, por. Olejniczakowskiego, pch. Wierzyńskiego i prof. Masłoniusa /część koncertowa zamknęła otwarcie tej nowej placówki w pracy nad żołnierzem, tymczasowe kierownictwo objął ppr. Kawalec. Instr. Walicka, kierowniczka Domu wyjechała do Warszawy po towary i podarki na gwiazdkę dla żołnierzy z ramienia Sekcji Prop. i Opieki. Nowoprzybyła instr. Grodecka objęła referat kulturalno-oświatowy garnizonu m. Wilna. Nowoprzyjeździe instr. Madenacówna i Nagrodzka zostały przydzielone przez W.I.O. do Domu Żołnierza.

Gospoda nr. I.S.P.iO. przybyła z Wileńskim pułkiem do Wilna, gdzie rozpoczyna prace oświatowe na szerszą skalę, przedtem w Rykontach z powodu ciasnego pomieszczenia było to niemożliwym.

Inspekcja gospody "Odrodzenie" wykazała iż gospoda jest w stanie poważnego zaniedbania, kierownik chce prowadzić gospodę jednocześnie dla cywilnych i wojskowych co jest bezwarunkowo niedopuszczalnym.

Gospoda /ul. Ofiarna 4/ Grójeckiego komitetu Obrony Państwa posiada poważne wyposażenie materialne i może być b. pożyteczna.

12/XII delegat związku nauczycielstwa z Warszawy rozdał dary w grupie Gen. Beranowskiego.

Na podstawie raportu instr. Małaszewskiej Sekcja zaznacza nieporządki panujące na Stacji Zbornej: dużo żołnierzy pozostaje bez obiadu lub bez kawy i t. d.

Praca oświatowa dopiero się rozpoczyna, brak odpowiednich rozkazów utrudnia ogromnie pracę, gdyż nie mają się na co powoływać referenci w stosunku do dowódców odnosnych oddziałów.

Przy szkole podoficerskiej Wileńskiego p.p. powstało Koło samokształcenia, S.P.iO. dostarczyło podręczników /650 mk/ Sekcja Prop. i Op.

30 313 1A1B
weszła w kontakt z młodzieżą akademicką w celu zdobycia sił dla nauczania żołnierzy.

Nastroj wojska przedstawia się słabo, jako ilustrację Sekoja podaje wyciąg z raportu jednego referenta oświatowego:

"komunikuję niniejszym iż w czasie od I-15-go b.m. stan moralny p.p. znacznie się pogorszył. Jako główną przyczynę powyższego należy uważać kilkakrotnie ponawianą a dotąd niewykonaną obietnicę zwolnienia starszych roczników/od 24 lat/ w pułku. Wywołała ona wśród żołnierzy stan wrzenia, udzielający się nawet młodszym żołnierzom, a uniemożliwiający niemal zupełnie systematyczną pracę oświatową. Znaczna większość żołnierzy, bez względu na wrogą usposobiona w stosunku do oficerów, ciągle ich śledzi, krytykuje i oskarża o nieprawne odwlekanie dnia zwolnienia. Często nietaktowne postępowanie niektórych oficerów pogarsza położenie.

Od początku istnienia..... p.p. do dnia 15 b.m. było w nim 138 wypadków dezercji."

W oddziałach w grudniu odbyły się liczne pogadanki głównie obracające się około naszego stosunku do Litwy: awięc "Unja Litwy z Polaką" "o Wilnie" i t.d.

Ogromnie daje się odczuwać brak książek. Biblioteka jest to jeden z najważniejszych środków celowej propagandy. Tymczasem Sekcja nie posiada funduszy na kupno książek i w części tylko zaradza brakiem.

Nowo przydzielony do Sekcji pchor. Wierzyński wyjechał na inspekcję prac oświatowych do 2-iej brygady.

za zgodność

Sujkowski

Szef Sekcji

Propagandy i Opieki

/-/ Kościalkowski

Mjr. i Szef Oddziału II

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Wilno, dn. 23/XI. 20 r.

Wydział Instruktorów Oświatowych.

L. 66.

SZTAB OBRONY KRAJOWEJ

R A P O R T.

Oddział II

L. dz. 110 (Ktj.)Kierowniczy Wydział Instruktorów
od 1/XI. 23/XI.PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Utworzony przy Dow. I Korpusu L.S. Wydział Instruktorów Oświatowych, został przeniesiony rozkazem za Nr. 27 z dn. 26 do Sekcji Propagandy i Opieki Nacz. Dow. L.S.

Kierowniczką Wydziału została mianowana Marja Truszkowska, zastępczynią kierowniczką: Stefanja Alucena.

W Wydziale pracuje 19-e instruktorów, z których 10 znajduje się w gospodach na froncie. D. 6/XI. Wydział przeprowadził się do gmachu Nacz. Dow., uzyskał 20.000 Mk. od Szefa Oddziału II.

Raport kasowy załącza się przy niniejszym.

Z sum otrzymanych stworzono kancelarię Wydziału i zapoczątkowano hurtownię żywnościową, która ma na celu zaopatrywanie gospód S.P. i O. i wmiarę możliwości inne gospody społeczne. Wydział uzyskał awans ^{500.000} ~~5.000.000~~ Mk. z Oddziału II. na prowadzenie hurtowni.

Prace Wydziału rozpoczęły się od zarejestrowania wszystkich gospód, znajdujących się na terenie Litwy Środkowej. Do d. 23/XI. zarejestrowano 15 gospód.

Wszystkie gospody zgłaszają się do Wydziału po karty rejestracyjne. Karty na uzyskanie bezpłatnego opału dla gospód z Referatu Opałowego Wojskowego, wydawane są za pośrednictwem Wydziału Instruktorów.

Gospody S.P. i O. wysłane zostały na front i rozlokowane w następujący sposób:

Gospoda Nr. 1 przydział: I. Brygada p.kierowniczką Stefanja Bobowska, instr. Czerki ewiczówna i A. Listopadzka.

Gospoda Nr. 38, przydział: Grupa Gen. Baranowskiego, kier. Wł. Perzanowska,

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

instr. Hb. Kościółkowska i J. Rudzka.

Gospoda D.p. Harcerskiego, kier. A. Wyganowska, instr. Z. Pawlikowska i T. Cytowiczówna.

Gospoda Eskadry Lotniczej, kier. M. Trzeciakówna /Wilno, Kasztanowa 5./
Gospoda Nr. 20. 5 p.p. /201 ochotn./ kierowniczką A. Wasia-tyńską, instr. W. Jezierska i Bobowska.

Gospody społeczne, przydzielone do oddziałów:

Gospoda Koła Polek Nr. 84 przydział II Brygada p.

" K.O.K. Nr. 30 Dowództwo Taborów /Wilno, Pieramont/.

" K.O.K. Nr. 54 Zapasowy Baon Wileński /Wilno, Koszary Gen. Szeptyckiego, 3

Gospoda Grójeckiego Koła Polek, Brygada Artylerji.

Gospody Społeczne w Wilnie:

Gospoda Legji Kobiet, stacja kolei w Wilnie, kierowniczką A. Łazowską.

" Min. Pracy i Opieki, kierowniczką A. Ostrowską /Koszary Ighacowskie, Wilno/.

Gospoda Odrodzenia, kierown. A. Rynkiewicz /Wilno, Mostowa 1/.

" Koła Polek, kierowniczką p. Łukociewską /Dominikańska 4./

" P.Z.P. "Swietlica", kierowniczką E. Dawidiwską /Dominikańska 13/.

Gospoda Koła Polek /Wielka 37/ kierowniczką p. Dłużniewską.

Wszystkie gospody, tak S.P. i O. jak i społeczne, otrzymują gazety i pisma z Wydziału Instruktoerek. Wykaz wysłanych gazet załącza się przy niniejszym.

Z raportów instruktorek, pracujących na froncie, jak również i od referentów oświatowych baonowych, wiadomem jest, że najlepiej a często jedynie gazety przesyłane przez gospody, dochodzą żołnierza na froncie.

Gazety przesyłane przez brygady, dochodzą najwyżej do pułków- baony i kompanje są zupełnie pozbawione takowych.

THE
ARCHIVES
New York

Zdaniem Wydziału, Sekcja otrzymuje zbyt mało gazet na ilość wojska
/2.000 Słowa Żołnierskiego, 500 Gazety Krajowej.

Gazety i wszelkie słowo drukowane jest niezmiernie pożądanem na
froncie wśród żołnierzy. Ludność miejscowa zupełnie pozbawiona pism, otrzy-
muje takowe w miarę możliwości od instr.oświatowych. Instruktorzy urządzają
pogadanki z ludnością miejscową, witane są bardzo przychylnie. Jako treść
pogadank służy sytuacja obecna zamiana Komisji Rządu Środkowej Litwy,
gen.Zeligowskiego, bezpodstawność odezw litewskich, charakteryzujących wojsko
gen.Zeligowskiego jako pańskie, ~~sąxwprawdxi~~ chcą wprowadzić pańszczyznę i
t.d. Wyjaśnienia w miarę też reformy rolnej. W wielu wypadkach włościanie
mówią, że słyszą poraz pierwszy o reformie rolnej i innych kwestjach i za-
gadnieniach społecznych. /Raport kier. gospody S.P. i O.Nr.1 wieś Rykonty/.

W miejscowościach, gdzie się odbywają walki, instruktorzy opiekują się
również rannymi, władze wojskowe lekarskie zwróciły się do gospód z prośbą
o dokarmianie rannych. Instruktorzy proszą o wyasygnowanie na ten cel pew-
nych kredytów, gdyż nie mogą dokonać tego z funduszków gospody /raport godpo-
dy S.P. i O. Nr.38/. Pożądanem byłoby zwiększenie ilości gospód na froncie,
zwłaszcza gospód S.P. i O., gdyż ~~xi~~ zjeżdżające do Wilna gospody chcą wy-
jeżdżać na front i nie spełniają dobrze swych funkcji. Przyjeżdżają do Wil-
na źle zaprowiantowane i dopiero stąd odjeżdżają do Warszawy po żywność,
co trwa bardzo długo.

Hurtownia Wydziału nie może jeszcze zaopatrzyć wszystkich gospód.
Potrzebnem jest sprowadzenie większej ilości mąki, gdyż warunki żywnościowe
są bardzo trudne, chleb na miejscu jest ogromnie drogi, żołnierze skarżą się
na drożyznę w gospodach.

Wydział Instruktorów w Wilnie nie prowadzi dotąd systematycznej pra-
cy oświatowej z powodu braku wszelkich pomocy szkolnych. Otrzymane z Lidy
książki i elementarze umożliwiły wydanie pewnych pomocy szkolnych, zaled-
wie kilku referentom. Ewidencja wydawanych broszur, podręczników i zeszytów
jest prowadzoną. Staraniem Wydziału odbyły się w Wilnie odczyty i zabawy
dla żołnierzy. Niedługo po zajęciu Wilna, odbył się koncert w sali ~~wilniańskiej~~

ILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

40

204

dla wojska i ludności cywilnej. Czysty dochód z koncertu w sumie mk. ~~15011~~ 15011 został doręczony gen. Zeligowskiemu.

W porozumieniu ze Związkiem Obrony Krajowej, urządzono odczyty w Wilnie p. Studnickiego: w 5 p.p., szpitalu Załogi, w Mińskim pułku. Odbyła się również wycieczka po Wilnie dla instruktorek.

Z inicjatywy Wydziału Instr. urządzono dwa koncerty w szpitalu Załogi z udziałem artystów z Lutni, koncerty mają się odbywać co tydzień. 11/XI w Swietlicy P.Z.P. urządzono obchód 2-letniej rocznicy powrotu Marszałka Piłsudskiego z Magdeburga. Nastrój panował uroczysty, słowo wstępne wygłosiła p. E. Wróblewska.

15/XI. urządzono koncert i zabawę dla żołnierzy w koszarach pułku Mińskiego III baonu szturmowego. Instruktorzy pomogły do urządzania koncertu i bufetu /Swietlica P.Z.P./.

Dowódca baonu wyrażał wielokrotnie swą wdzięczność za pomoc i prośbę o urządzenie gospody w baonie tylko przez S.P. i O.

Sekcja Oświatowa Związku Obrony Krajowej zwróciła się do Wyd. Instr. o opracowanie wspólne tematów do pogadanek dla żołnierzy, wspólny wybór i zapraszanie prelegentów. Został opracowany cykl, złożony z 10-ciu pogadanek pod ogólnym nazwaniem Nauki Obywatelstwa. Ponieważ Z.O.K. nie zajął się dożywcześnie urządzeniem wyżej wymienionych odczytów, Wydział Instr. uskuteczni to na własną rękę w Swietlicach i Gospodach.

Wydział zainicjował utworzenie Komitetu Gwiazdkowego dla Żołnierza o dalszą pracę pozostawiając P.Z.P.

/-/ M. Truszkowska

Za zgodność:

J. Ładzie-Walicka.

Instr. Ośw.

J. Ładzie-Walicka

Wilno, dnia 16/XII-1920 roku

Sztab Obrony Krajowej

Oddział II

Sekcja Polit. Prasowa

Nr.

SZTAB OBRONY KRAJOWEJ

Oddział II

SEKCJA POLITYCZNO-PRASOWA

L. 164 (H.P.P.)

Tygodniowy raport prasowy.

od 10/XII do 16/XII-1920 r.

W nastrojach prasy miejscowej w ciągu okresu sprawozdawczego nie za-
szło zmian zasadniczych. Daje się zauważyć pewne zdenerwowanie i zmęcze-
nie z powodu stanu prowizorycznego, a także znalazło pewne odbicie w
prasie. /Gaz. Wil. art. "skończy z prowizorjua" "Gazeta Krajowa" "Nowe
próby" / zaś rozmaite pogłoski i wiadomości sprzeczne obiegające spo-
łeczność tutejszą, a będące w związku z konferencją warszawską, i co
za tem idzie kwestją litewską, oraz z rokowaniami Ligi Narodów w Gene-
wie są bardzo żywo komentowane przez prasę tutejszą. /Gaz. Wil. art.
"Nowe kroki porozumiewawczej Sejmorzekającej" Gaz. Krajowa "Niebezpie-
czestwo", "Rzeczpospolita, - "Litwini wobec plebiscytu", "Joffe i
Waldemaras" / aczkolwiek nie dało się zaobserwować jakiegokolwiek bądź
zmiany zasadniczej poprzednio obranego stanowiska w żadnym z odłamów
prasy. ~~stanowiska~~

Co zaś się tyczy opinii litewskiej, to "Głos Litwy", który jest
jej wyrazicielem, stoi wyraźnie na stanowisku antyfederalcyjnym, w dzi-
siejszym artykule "Wymogi polityki" może bardziej jaskrawo zaznaczyć
swoje stanowisko nieprzejednane, nawołując mniejsze państwa Bałtyckie
do stworzenia wału obronnego przeciw ~~innym~~ zakusom Polski i Rosji, oraz
wykorzystywanie sytuacji na własną korzyść ~~czyli~~ do uprawiania "poli-
tyki Witoldowej - wyzyskując chwilowo mniej groźnego wroga przeciwko
temu który w danej chwili zagraża najwięcej."

Z prasy białoruskiej.

"Nasza Niwa"

w art. "Sami sobie" mówi, że uzyskanie niepodległej i jedynej
Białejrusi da się umyśleć tylko drogą stworzenia siły realnej. Ta
siła tkwi w głębszym uświadomieniu narodowym szerszych mas ludu
białoruskiego i ujawni się wcześniej czy później, gdyż już dziś od
czasu do czasu ujawniają się sporadyczne wypadki budzenia się barodo-
wości wśród ludu białoruskiego /powstanie w Słuczczyźnie /.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Z prasy kowieńskiej.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Sprawa równouprawnienia Polaków na Litwie Kowieńskiej poruszana jest stale w prasie kowieńskiej.

Tak "Goniec Kowieński" z dn. 15/XI obala zarzuty przeciwko rzekomej abstynencji Polaków co do pracy państwowo-twórczej litewskiej wymierzając szereg szykan i nadużyć w stosunku do Polaków, jak wyrzucanie z posad Polaków, wrogi stosunek do przedstawicielstwa polskiego w Sejmie Kowieńskim, prześladowanie prasy polskiej, odmowa amnestji dla Polaków. Zaznacza on że postawie Polacy wytrwale stoją na swym stanowisku obrony praw mniejszości polskiej-gdyż chcą porozumienia polsko-litewskiego i uznają Niepodległość Litwy, a zkolwiek życie coraz to bardziej umacnia ich w przekonaniu, że ^{dotyczy} do tego należy w zgodzie i równouprawnieniu faktycznem narodów Litwy nawewnątrz, w kół jaknajcięższych węzłach związkowych z Polską nazewnątrz." W sprawie plebiscytu "Goniec Kowieński" zajmuje stanowisko ujemne - przypuszczając, że porozumienie może nastąpić bez plebiscytu, o ile z obydwóch stron nastąpią pewne kroki pojednawcze: ustanie prześladowań nacołowych, zniesienie denuncjacji i gwałtów, amnestja politycznych oraz zlikwidowanie obozów koncentracyjnych i samowli "patriotów" miejscowych.

Lecz jako kardynalny warunek dla Litwy Środkowej wysuwa /Goniec Kowieński/ zmianę polityki rządu, gdyż struktura państwa litewskiego /postadanie okręgu Kłajpedy o większości niemieckiej kraj Wileński o większości polskiej/ wymaga przekształcenia Litwy jako państwa narodowego- na państwo narodowościowe. Przypuszcza autor, że zwołanie Sejmu w Wilnie, da możność postkom, jako reprezentantom rzeczywistej opinji ludności wejść w porozumienie z Sejnem Kowieńskim, żeby rozzejść się w sytuacji i w wzajemnych pretensjach.

W Nr. 21 "Goniec Kowieński" umieszczono artykuł p.t. "Brak programu finansowego," w którym autor narzeka na brak danych w prasie co do finansowej sytuacji Litwy.

Na obradach Sejmowych nie omawiano sprawy budżetu państwowego i wogóle dla szerszego ogółu sprawy finansowe Litwy są zupełnie niejasne.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Wilno, dnia 18 XII - 1920, roku

Raport tygodniowy.

Sekcja Organizacyjna rozpoczęła swe istnienie w dniu 10 grudnia. Pierwsze dni upływały na zapoznanie się z organizacją i prawami Oddziału II-go. Następnie z rozkazu Szefa Oddziału, został opracowany projekt Statutu Straży Bezpieczeństwa, mający na celu przygotowanie społeczeństwa do samoobrony na wypadek ~~niebezpieczeństwa~~ niebezpieczeństwa zewnątrz, oraz pomocy władzom w utrzymaniu porządku i bezpieczeństwa miasta publicznego. Projekt ten został poddany krytyce na kilku konferencjach z udziałem przedstawicieli społeczeństwa miejscowego i odpowiednio zmodyfikowany. We środę 22 grudnia zostanie zwołane przez Związek Obrony Kraju 1-sze zebranie organizacyjnej Straży. Z prac wewnętrznych zostało zapoczątkowane wydawanie *rozporządzeń* Oddziału II oraz przygotowuje się wydanie instrukcji dla prac wywiadowczych. Wobec wyjazdu Szefa Sekcji Dyplomatyczno-Wojkowej, funkcje tego ostatniego pełnił zastępca Szef Sekcji Organizacyjnej.

Za zgodność
Jmm jr

H. Steniewicz p. por.
Szef Sekcji Organiz.

Zwraca on również uwagę że komunikowano w prasie fakt otrzymania od Niemców parokrotnie po 100 milionów marek, lecz rząd twierdzi, iż Litwa nie ma długów, wobec czego niejasnym jest z jakiego tytułu wpłynęły te pieniądze, czy był to odszkodowanie wojenne, czy pożyczka zewnętrzna, fakty które zaprzeczają czynniki rządowe. Wobec tego, że rząd litewski przystąpił do wyłączenia ziem na rzecz żołnierzy, że dotychczas zabrano już 40.000 h. ziemi na ten cel, i że w zasadzie to odszkodowanie ^{wyłączenie} ma być pokryte przez rząd litewski więc koniecznym jest opracowanie i ogłoszenie budżetu, gdyż społeczeństwo ma prawo chcieć wiedzieć w jaki sposób będą pokryte wydatki państwowe.

Za zgodność:

*Opisany w drukach
p.r.*

/-/ M. Kościakowski
Mjr. i Szef Oddziału II.

Niebawem ma się ukazać codzienne pismo Białoruskie "Krynica"

Prasa żydowska.

Prasa żydowska w tygodniu ubiegłym artykułów w sprawach zasadniczych nie podawała. Krótsze artykuły wstępne w "Unser Tog" z tytułowanymi "Cum moment" /Z chwili/ zawierały przegląd wypadków ostatniej chwili pozbawiony samodzielnego oświetlenia.

Z życia społeczeństwa żydowskiego prasa żydowska notuje pierwsze od czasów zajęcia miasta przez wojska Grn. Żeligowskiego, posiedzenie gminy żydowskiej, które się odbyło dn. 13 b.m.

Posiedzenie rozpoczął dłuższem przemówieniem żrezes gminy Dr. Wygodzki. Między innemi mówił on o sprawie zbliżenia polsko-żydowskiego. Wyraził on zdanie, że należy do tego zbliżenia dążyć, lecz to możliwe będzie tylko wtedy, jeżeli żydzi będą mieli zagwarantowane prawa narodowe. Jednak zdaniem dr. Wygodzkiego sfery rządzące są od tego bardzo dalekie.

/-/ M. Kościakowski
Mjr. i Szef Oddziału II.

Za zgodność:

Opisany w...
pn.

